

**REPUBLIKA E KOSOVËS/ REPUBLIKA KOSOVA/ REPUBLIC OF KOSOVA
ZYRA E AUDITORIT TË PERGJITHSHEM/ KANCELARIJA GENERALNOG
REVIZORA/ OFFICE OF THE AUDITOR GENERAL**

Nr. dokumentit:23.4a.1-2010-08

**RAPORTI FINAL I AUDITIMIT
PËR PASQYRAT VJETORE FINANCIARE TË FONDIT TË
PRIVATIZIMIT PËR VITIN E PËRFUNDUAR ME 31 DHJETOR 2010**

Prishtinë, Qershor 2011

TABELA E PËRMBAJTJES

Përmbledhje e përgjithshme.....	4
I. Hyrje.....	6
II. Opinioni i auditimit	7
III. Gjendja e rekomandimeve të viteve të kaluara.....	8
IV. Rezultati financiar	9
V. Pasqyrat financiare	10
V.1 Pajtueshmëria në lidhje me raportimin e jashtëm	10
V.2 Cilësia e informatave.....	11
VI. Menaxhimi financiar	11
VI.1 Procedurat e privatizimit – Shitja e NSH-ve me Spin-Off	11
VI.2 Llogaritë e Privatizimit – Tarifat Tenderuese	16
VI.3 Llogaria e privatizimit - Tarifat Depozituese	17
VI.4 Llogaritë e Likuidimit në Mirëbesim	18
VI.5 Realizimi i shpenzimeve përmes arkës	19
VI.6 Shpërndarja e 20%-shit të punëtorëve dhe Llogaria e të drejtave të Punëtorëve ..	20
VI.7 Përmbyllja (përmbushja) e kontratave	21
VI.8 Procesi i Monitorimit.....	22
VI.9 Detyrimet kontingjente.....	23
VII. Kontrolli mbi menaxhimin	25
VII.1 Sistemet e Kontrollit të Brendshëm.....	25
VII.2 Auditimi i Brendshëm	25
VIII. Konkluzion i përgjithshëm mbi menaxhimin e FP-së	26
Shtojca I. Komentet e AKP-së dhe përgjigjet e ZAP-it.....	28
Shtojca II. Llojet e ndryshme të Opinioneve të Auditimit.....	31

Lista e shkurtesave

AP	Auditori i Përgjithshëm
AKP	Agjencia Kosovare e Privatizimit
AKM	Agjencia Kosovare e Mirëbesimit
BK	Buxheti i Kosovës
FNK	Federata ndërkombëtare e kontabilistëve
FP	Fondi i Privatizimit
INTOSAI	Organizata ndërkombëtare e Institucioneve Supreme të Auditimit
ISSAI	Standardet Ndërkombëtare të Institucioneve Supreme të Auditimit
LMFPP	Ligjin nr. 03/L-048 për Menaxhimin e Financave Publike dhe Përgjegjësitë
LPP	Ligji nr.02/L-99 për Prokurimin Publik i ndryshuar dhe plotësuar më 8 shkurt 2007
MEF	Ministria për Ekonomi dhe Financa
NJAB	Njësia e Auditimit të Brendshëm
NSH	Ndërmarrjet Shoqërore
PVF	Pasqyrat Vjetore Financiare
SIMFK	Sistemi Informativ i Menaxhimit Financiar të Kosovës
SNA	Standardet Ndërkombëtare të Auditimit
SNKSP	Standardet Ndërkombëtare të Kontabilitetit në Sektorin Publik
ZAP	Zyra e Auditorit të Përgjithshëm

Përmbledhje e përgjithshme

Zyra e Auditorit të Përgjithshëm (ZAP) ka kryer auditimin e pasqyrave vjetore financiare (PVF) të Fondit të Privatizimit (FP) për vitin e përfunduar më 31 dhjetor 2010.

Auditimi ynë është kryer në pajtim me standardet ndërkombëtare të auditimit (SNA), të hartuara nga INTOSAI (SNISA) dhe ka përfshirë testimet dhe procedurat që ne menduam se ishin të nevojshme për të dhënë një opinion lidhur me pasqyrat financiare.

Sipas opinionit tonë Pasqyrat Financiare në përgjithësi *nuk pasqyrojnë një pamje të drejtë dhe të vërtetë.*

AKP nuk kishte siguruar proces transparent gjatë privatizimit të ndërmarrjeve shoqërore. Ne kemi gjetur mangësitë në vijim:

- Për sigurimin e shërbimeve këshillëdhënëse për privatizimin e Ndërmarrjes “SharrCem” (në vlerë 580,000€) nuk është respektuar procesi i rregullt;
- Shitja e Ndërmarrjes SharrCem në vlerë 30,100,000€ (përfshinte rreth 42% e të hyrave të vitit 2010) nuk ishte bërë në përputhje me kornizën e aplikueshme ligjore. AKP nuk kishte siguruar treg të hapur për shitjen e saj, andaj ne nuk jemi të sigurt se është përfituar vlera e duhur e parasë; dhe
- Ndërmarrja “SharrSalloniti” kishte ndërtuar Objektivin Hotelier Afarist në vlerë 693,256€ pa marrë aprovim nga AKP.

(ISSAI 400 *Opinion i Kundërt*)

Përpos kësaj auditimi ynë ka identifikuar dobësi edhe në disa fusha të menaxhimit financiar.

Likuidimi si proces është në fazën fillestare, pasi që deri me tani është likuiduar vetëm një Ndërmarrje. AKP në përgjithësi ka neglizhuar këtë proces. Po ashtu AKP kishte neglizhuar edhe përmbylljen e kontratave.

Monitorimi për ndërmarrjet e komercializuara nuk ishte bërë në përputhje me kontraktimet. Edhe pse nuk ishin plotësuar marrëveshjet e zotimit në pajtim me kontratën, AKP asnjëherë nuk kishte ndërmarrë masa për shkëputjen e kontratës.

Për shpërndarjen e 20%-shit të punëtorëve në një rast AKP nuk kishte siguruar dokumentet relevante të cilat dëshmojnë legjitimitetin e punëtorëve të përfshirë në listë.

Me qëllim që të përmirësohet funksionimi i sistemit të menaxhimit financiar dhe të kontrolleve të brendshme, ne ju rekomandojmë që të siguron:

- Përputhshmëri të plotë në mes të kornizës ligjore;
- Transparencë dhe mundësi të barabarta për të gjithë investorët gjatë procesit të privatizimit;
- Angazhim më të madh në procesin e likuidimit;
- Administrim dhe monitorim të NSH-ve të komercializuara në përputhje të plotë me kornizën ligjore; dhe
- Shpërndarje të të ardhurave të 20%-shit të punëtoreve duke i respektuar kriteret e përcaktuara.

Ne rekomandojmë Bordin e AKP-së që të angazhohet në vendosjen dhe zbatimin e kornizës së plotë ligjore dhe funksionalizimin e kontrolleve të brendshme. Bazuar në këtë të siguroj transparencë të plotë gjatë procesit të privatizimit, si dhe menaxhim efikas dhe efektiv të Fondit të Privatizimit.

Menaxhmentit të AKP-së i është dhënë mundësia për të bërë komente në draftin e këtij raporti. Në këtë raport janë bërë më pas një numër ndryshimesh.

Çështjet e papërfunduara, për të cilat ne si auditor dhe entiteti i audituar ende kemi pikëpamje të ndryshme, mund t'i gjeni në Shtojcën 1.

Menaxhmenti është zotuar që do t'i bëjë të gjitha përpjekjet për t'i adresuar të gjitha rekomandimet e dhëna.

I. Hyrje

Ky auditim ka të bëjë me PVF-të e FP-së për vitin e përfunduar më 31 dhjetor 2010.

Është përgjegjësi e AKP-së të përgatisë PVF-të për FP-në sipas Kornizës rregullative për përgatitjen e pasqyrave financiare të nxjerra dhe të aprovuara nga AKP-ja. Këto pasqyra janë në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Kontabilitetit për Sektorin Publik (SNSKP) për “Raportimin financiar në bazë të kontabilitetit të parasë së gatshme”.

ZAP është përgjegjëse për kryerjen e auditimeve vjetore të rregullsisë për FP-në në institucionin tuaj.

Auditimi i rregullsisë përkufizohet si një verifikim i kontabilitetit financiar, duke përfshirë ekzaminimin dhe vlerësimin e pasqyrave financiare dhe të dhënave tjera financiare si dhe dhënien e mendimeve:

- Nëse PVF-të japin një pamje të drejtë dhe të vërtetë të llogarive dhe çështjeve financiare për periudhën e auditimit;
- Nëse të dhënat financiare, sistemet dhe transaksionet janë në pajtim me ligjet dhe rregulloret në fuqi;
- Për përshtatshmërinë e funksioneve të kontrollit të brendshëm dhe të auditimit të brendshëm; dhe
- Për të gjitha çështjet të cilat dalin apo kanë të bëjnë me auditimin.

Ne fillimisht kemi kryer një auditim të përkohshëm, duke trajtuar rekomandimet e mëparshme si dhe adresimin e çështjeve të menaxhimit financiar gjatë vitit aktual. Pastaj kemi ofruar këshilla për menaxhmentin lidhur me adresimin e çështjeve në pasqyra financiare, përmes memorandumit të auditimit të dorëzuar në dhjetor 2010.

Me qëllim të përmbushjes së përgjegjësiave tona për auditimin e PVF të FP-së, ne kemi ndërmarrë aktivitetet si në vijim:

- Kemi përcaktuar nëse PVF-të e FP-së janë përgatitur në pajtim me Legjislacionin;
- Kemi përcaktuar nivelet e materialitetit të FP-së, si prag për lehtësimin e përcaktimit të llojit të opinionit që duhet dhënë mbi pasqyrat financiare;
- Kemi zbatuar një kombinim të mostrimit sipas gjykimit dhe sipas rastit, në përzgjedhjen e transaksioneve për testim;
- Kemi kryer testime substanciale gjithëpërfshirëse mbi transaksionet financiare;
- Jemi mbështetur në një lloj kombinimi të intervistave, rishikimeve analitike, rishikimin e dokumenteve dhe verifikimin fizik për të vlerësuar vlefshmërinë dhe rregullsinë e transaksioneve financiare; dhe

- Kemi vlerësuar cilësinë e punës së Njesisë së Auditimit të Brendshëm.

Në këtë raport ne përmbledhim auditimin e këtij viti dhe japim një opinion formal mbi PVF-të e FP-së për vitin 2010.

Lidhur me opinionin tonë të auditimit për PVF-të e FP-së, SNA përcaktojnë kriteret specifike të cilat rregullojnë llojin e opinionit që mund të jepet.

Këto janë të përcaktuara më gjerësisht në Shtojcën 2.

II. Opinioni i auditimit

Sipas opinionit tonë Pasqyrat Financiare në përgjithësi nuk pasqyrojnë një pamje të drejtë dhe të vërtetë.

AKP nuk kishte siguruar proces transparent gjatë privatizimit të ndërmarrjeve shoqërore. Ne kemi gjetur mangësitë në vijim:

- Për sigurimin e shërbimeve këshillëdhënëse për privatizimin e Ndërmarrjes “SharrCem” (në vlerë 580,000€) nuk është respektuar procesi i rregullt;
- Shitja e Ndërmarrjes SharrCem në vlerë 30,100,000€ (përfshinte rreth 42% e të hyrave të vitit 2010) nuk ishte bërë në përputhje me kornizën e aplikueshme ligjore. AKP nuk kishte siguruar treg të hapur për shitjen e saj, andaj ne nuk jemi të sigurt se është përfituar vlera e duhur e parasë; dhe
- Ndërmarrja “SharrSalloniti” kishte ndërtuar Objektin Hotelier Afarist në vlerë 693,256€ pa marrë aprovim nga AKP.

(ISSAI 400 *Opinion i Kundërt*)

III. Gjendja e rekomandimeve të viteve të kaluara

Në raportin tonë të auditimit për pasqyrat e FP-së të vitit 2009 kemi dhënë tetë rekomandime. Prej tyre, tri janë adresuar plotësisht, tri pjesërisht, ndërsa dy të tjera ende nuk janë adresuar.

Rekomandimet të cilat kanë arritur të adresohen janë:

- Hartimi i kornizës rregullative të brendshme për formën e raportimit për pasqyrat e Fondit të Privatizimit;
- Rishikimin e politikave dhe rregullave të tenderit; dhe
- Harmonizimi i rregullave të tenderit me politikat operuese sa i perket kthimit të depozitave të ofertuesve jo fitues.

Rekomandimet të cilat janë adresuar pjesërisht janë:

- Harmonizimi i rregullave të tenderit me politikat operuese si dhe nënshkrimi i politikave nga Bordi;
- AKP nuk kishte themeluar Komitetin e Auditimit, mirëpo rolin e njëjtë e kishte kryer Bordi i drejtoreshave të cilit i kanë raportuar Zyra e Auditimit të Brendshëm; dhe
- Aplikimi me kohë i ndëshkimeve në rast të mospërbushjes së kontratës dhe ushtrimi i opcionit për tërheqjen e aksioneve nëse nuk përmbushen kontratat e komercializimit.

Rekomandimet të cilat nuk kanë arritur të adresohen janë:

- Nënshkrimi i kontratave në përputhje me politikat e AKP-së dhe rregullat e tenderit si dhe afati dhe procedurat e pagesës në përputhje të plotë me rregullat e tenderit; dhe
- Forcimi i funksionimit të kontrollit të brendshëm dhe implementimi i tyre në mënyrë që të sigurojë procese efektive dhe transparente dhe të zvogëlojë mundësitë për gabime dhe keqmenaxhim.

Mos adresimi i plotë i rekomandimeve tona, kanë shkaktuar të njëjtat probleme si në vitet e kaluara. Shprehim shqetësimin tonë për të gjitha rekomandimet e pa adresuara.

IV. Rezultati financiar

AKP kishte përgatitur një Plan Biznesi për Vitin 2010, ku parashihen aktivitetet dhe strategjitë e Agjencisë për Fondin e Privatizimit të kësaj periudhe.

Tabela 1. Përshkrimi i Llogarive sipas Kategorisë

Përshkrimi i Llogarive	Llogaritë aktive në fund të periudhës	Gjendja e llogarive me 31 Dhjetor 2010	Gjendja e llogarive me 31 Dhjetor 2009	Diferenca
Llogaritë e Privatizimit në mirëbesim	690	278,534,309	259,719,544	18,814,765
Llogaritë e Likuidimit në mirëbesim	145	214,480,470	175,188,793	39,291,677
Llogaritë (Paratë) në mirëbesim të NSH-ve	124	5,691,148	3,388,895	2,302,253
Parat në mirëbesim të komercializimit të NSH	16	3,520,026	3,567,460	-47,434
Mjetet e mirëbesimit që u takojnë punëtorëve	69	9,662,836	132,986	9,529,850
Depozitat e Ofertave të Privatizimit	1	3,139,227	3,391,091	-251,864
Tarifat e Dorëzimit të Ofertave në Privatizim	1	1,892,396	1,428,339	464,057
Depozitat e Ofertave të Likuidimit	1	1,371,067	638,468	732,599
Tarifat e Dorëzimit të Ofertave në Likuidim	1	195,846	49,642	146,204
Llogaria e regjistrimit të tarifave të likuidimit	1	8,519	0	8,519
Kapitali Themeltar i AKP-së	1	1,095,678	1,094,207	1,471
Fondi Rezerve i AKP-së	1	2,591,945	2,433,523	158,422
Parat e Donatorëve	1	8,359	8,347	12
Llogaritë e afatizuara	6	1696.12	0	1,696
Totali:	1,058	522,193,297	451,041,295	71,152,227

Nga tabela më lartë shihet gjendja e të gjitha llogarive në fund të periudhës raportuese, duke përfshi edhe numrin e llogarive aktive. Mjetet e FP-së gjatë kësaj periudhe janë rritur për 71,152,227€ që janë si rezultat i procesit të privatizimit.

V. Pasqyrat financiare

V.1 Pajtureshmëria në lidhje me raportimin e jashtëm

PVF-të e FP-së përgatitën sipas kërkesave në bazë të SNA të sektorit publik për raportimin financiar të bazuar në para të gatshme SNKSP (IPSAS).

AKP ka adresuar rekomandimin e ZAP-it të dhënë në raportin e vitit të kaluar duke nxjerrë kornizën rregullative raportuese të PVF për prezantimin e fondeve në mirëbesim.

PVF-të janë raportuar në pajtureshmëri të plotë më këtë kornizë (mirëpo të dhënat nuk ishin të besueshme në aspektin e rregullsisë). Pasqyrat financiare janë nënshkruar nga personat përgjegjës si dhe janë dorëzuar në MEF / Thesar në periudhën e caktuar kohore.

Njëherë në muaj, AKP përmbledh aktivitetet e saj lidhur me privatizimin dhe likuidimin në një raport të quajtur Përmbledhja e Informatave të Menaxhmentit (PIM). PIM i tanishëm çdo here krahasohet me PIM-in e mëparshëm.

Menaxhmenti i AKP-së duhet të raportojë të Bordin i Drejtorëve, ndërsa Bordin duhet t'i raportojë Kuvendit të Kosovës dhe t'i bëjë publike raportet tremujore të cilat e përmbledhin aktivitetin e Agjencisë dhe i pasqyrojnë rezultatet financiare.

Mungesë e transparencës gjatë raportimit

Bordin kishte raportuar para kuvendit, mirëpo nuk i kishte bërë publike raportet tremujore për aktivitetet dhe pasqyrimin e rezultateve të Agjencisë.

Në fund të vitit fiskal AKP e ka bërë publike raportin vjetor të vitit 2011.

Konkluzioni

AKP nuk ka arritur të bëjë transparente raportet e saj tremujore duke mos i publikuar ato në pajtim me kornizën e tyre ligjore (Neni 20 i Ligjit Nr. 03/L-067).

Rekomandimi 1

Rekomandojmë bordin e AKP-së që të sigurojë:

- Proces transparent të raportimit për aktivitetet e Agjencisë dhe për pasqyrimin e rezultateve financiare.

V.2 Cilësia e informatave

Pasqyrat financiare japin informata për të ndihmuar vendimmarrjen dhe të japë dëshmi për përgjegjësitë e organizatës, për burimet e saja dhe transparencën gjatë shpenzimit të parasë publike.

Kategorizimet e gabuara

AKP kishte prezantuar shpenzimet e fondeve në mirëbesim (llogaria e likuidimit) në vlerë 39,304€. Ne testuam këtë vlerë dhe vërejtëm se këto ishin avanse të pambyllura. Nga kjo vlerë përjashtohet vetëm vlera 200€ për të cilën ekzistojnë dëshmi mbi shpenzimin e tyre.

Konkluzioni

Më përjashtim të raportimit të paradhënies (avanceve) të cilat janë prezantuar si shpenzime në pasqyrat financiare të llogarive në mirëbesim ne vlerësojmë se informatat e paraqitura në pasqyrat financiare janë të regjistruara në pajtim me kontabilitetin sipas parasë së gatshme.

Rekomandimi 2

Rekomandojmë Bordin e AKP-së të sigurojë:

- Kontrolle gjatë regjistrimit të shpenzimeve dhe prezantim të drejtë të tyre në pasqyra financiare.

VI. Menaxhimi financiar

VI.1 Procedurat e privatizimit – Shitja e NSH-ve me Spin-Off

Metoda e preferuar e AKP-së për të privatizuar Ndërmarrjet Shoqërore që kanë afarizëm të qëndrueshëm është metoda e Spin-off-it, përmes së cilës asetet dhe detyrimet e kufizuara të një NSH-je barten në njësinë e re të themeluar të NSH-së (Ndërmarrja e Re – NewCo).

Ndërmarrja e Re do të shitet një investitori dhe të hyrat nga shitja do të deponohen në një llogari të mirëbesimit që do të përdoren për përmbushjen e obligimeve të mbetura në NSH, si dhe ankesat e tjera, duke përfshirë edhe ankesat mbi pronësinë. NSH-ja, pastaj do të likuidohet apo do të falimentohet.

Përpos kësaj metode AKP-së në disa raste përdore edhe shitjen përmes likuidimit, nëse është menduar se procedura e tillë është në interes të kreditorëve ose pronarëve përkatës.

Në tabelën Nr.2 kemi shpalosur rrjedhën e llogarive të privatizimit në mirëbesim prej periudhës 1 Janar 2010 deri më 31 Dhjetor 2010.

Tabela nr. 2 Llogaritë e privatizimit në Mirëbesimit (gjinden 690 llogari aktive)

Nr.	Përshkrimi	Periudha	Vlera në Euro
1	Llogaritë e Privatizimit në Mirëbesim	01 Janar 2010	259,719,544
2	Hyrjet e parasë		75,422,141
3	Daljet e parasë		56,607,377
4	Llogaritë e Privatizimit në Mirëbesim	31 Dhjetor 2010	278,534,309

Në llogaritë e Privatizimit në Mirëbesim hyrjet e parasë kapin vlerën prej 75,422,141 €. Të hyrat kryesore të kësaj llogarie janë të hyrat nga shitja e ndërmarrjeve shoqërore (NSH-ve) 72,588,812€, të hyrat nga interesi në vlerë prej 338,782€, depozitat prej llogarisë së depozitave ofertuese 2,480,000€ si dhe të hyrat tjera prej 14,547€.

Ndërsa dalja e parasë për periudhën e lartcekur ka qenë 56,607,377€. Nga kjo 30,399,088€ janë transferuar në llogari të likuidimit, 12,721,241€ janë transferuar në BSPK (shpërndarjen e 20%-shit të punëtorëve), 9,156,996€ janë transferuar në llogarinë e punëtorëve, 4,087,398€ janë kthyer ofertuesve si dhe daljet tjera në vlerë prej 242,653€.

Në këtë llogari ne kemi ekzaminuar komplet valën 43 dhe 45a. Këto vale kishin të listuar për shitje 24 ndërmarrje. Prej tyre në valën 43 janë privatizuar me sukses 5 ndërmarrje dhe në valën 45a janë 7 ndërmarrje. Ofertuesit fitues të këtyre ndërmarrjeve (valës 45a) ishin në proces të përfundimit të pagesave. Përveç kësaj ne testuam edhe një shitje me procedurë jo të rregullt të shitjes. Mostrat e ekzaminuara për të cilat janë kryer pagesat në vitin 2010 kapin vlerën prej 39,423,315€ ose mbi 54% e të hyrave nga shitja e NSH-ve për këtë periudhë.

Gjatë procesit të testimit të procedurave të privatizimit kemi vërejtur se nuk ka kontroll të mjaftueshëm në menaxhimin e tyre. Kjo ka rezultuar më të gjeturat që janë paraqitur në vijim:

Në përgjithësi mungojnë dëshmi për caktimin e komisionit për pranim dorëzimin e ofertave si dhe hapja nuk ishte bërë nga Bordi apo komisioni i caktuar nga ana e tij

Sipas politikave operuese të AKP-së duhet të caktohet komisioni për pranim dorëzimin e ofertave, si dhe hapja e ofertave duhet të bëhet publikisht nga ana e Bordit ose një komisioni të caktuar nga ana e tij i cili do të përbëhet nga:

- Një punonjës i Agjencisë;
- Një përfaqësues i Odes Ekonomike; dhe
- Një ekspert juridik i jashtëm profesional me reputacion të lartë.

Menaxhmenti i AKP-së nuk na ka ofruar dëshmi për caktimin (emërimin) e komisionit për pranim dorëzimin e ofertave.

Po ashtu në hapjen e ofertave kishin marrë pjesë vetëm Zyrtarët e AKP-së, pa pjesëmarrjen e përfaqësuesve të jashtëm. E gjetura e njëjtë ishte përfshirë edhe në raportin e vitit të kaluar.

AKP ka filluar të adresojë rekomandimin tonë të dhënë në raportin e vitit të kaluar. Në pjesën e dytë të vitit 2010 Agjencia ka formuar komisione për pranim-dorëzimin e ofertave në përputhje me politikat operuese.

Kualifikimi i operatorëve të papërgjegjshëm

Në një rast kemi vërejtur se anëtarët e kontrollit të ofertave kanë kualifikuar si të përgjegjshëm ofertuesin i cili nuk i ka përmbushur kriteret në përputhje me rregullat e tenderit. Konkretisht ne kemi verifikuar pagesat e bëra nga ofertuesit dhe nuk kemi hasur në ndonjë dëshmi për pagesën e depozitit për ofertë prej 20,000€, si dhe tarifën për dorëzim prej 1,000€.

Vonesa në njoftimin e Ofertuesit Fitues, si dhe për pagesën e 75% të çmimit të ofertës

Nga 30 mostra të testuara në 12 prej tyre AKP ishte vonuar në njoftimin e ofertuesve fitues të përkohshëm. Po ashtu vonesa kishte edhe në njoftimin për pagesën e 75% të çmimit të ofertës. Vonesat e njoftimeve kanë ndikuar në neglizhencën e procesit të privatizimit në tërësi.

Të gjeturat e njëjta ishin përfshirë edhe në raportin e vitit të kaluar por rekomandimi ynë nuk është adresuar.

Anulimi i tenderit të një NSH-je nga lista e shitjeve të valës 43 pa aprovimin e bordit

Shitorja Mulliri Ferizaj është anuluar nga lista e shitjeve pa aprovim të Bordit të Drejtoreve të AKP-së. Kjo tregon kontroll të dobët në AKP lidhur me procesin e privatizimit në përgjithësi.

AKP ka neglizhuar nënshkrimin e kontratës me blerësin e NSH-së

Ndërmarrja e Re Rilindja Libraria Istog në vlerë 51,150€ ka kryer të gjitha pagesat në afatin e caktuar kohor, mirëpo Agjencia ka zvarritur procesin e nënshkrimit të kontratës me blerësin. Këto neglizhenca të AKP-së po e zvarritin procesin e privatizimit në tërësi.

Komercializuesi që kishte dështuar të përmbush marrëveshjen e zotimit, shpërblehet me kontratë të privatizimit

AKP kishte nënshkruar kontratë të komercializimit me Ndërmarrjen Egi Bau për komercializimin e Ndërmarrjes Zdrukthëtaria në vlerë 251,480€. Në këtë kontratë ceken kushtet që duhen të përmbushën. Komercializuesi ka dështuar dhe nuk i ka përmbushë zotimet (investimet, punësimin dhe qiranë e paraparë me kontratë) në përputhje me kontratën. Edhe përkundër kësaj Agjencia i ka dhënë të drejtën për privatizimin e ndërmarrjes së re Zdrukthëtaria.

AKP e arsyeton Ndërmarrjen për mos përmbushje të marrëveshjes së zotimit për shkak se Ndërmarrja nuk e kishte në dispozicion tërë pronën e komercializuar me AKP-në (prona në kontratën e komercializimit ishte 5,303 m2 ndërsa prona e uzurpuar ishte 952 m2). Andaj

përkundër arsyetimit nga Agjencia, komercializuesi kishte rreth 4,350 m2 në shfrytëzim dhe nuk kishte arsye për mos përmbushje në tërësi të marrëveshjes së zotimit.

Procedura jo të rregullta gjatë kontraktimit të shërbimeve këshillëdhënëse për privatizimin e Ndërmarrjes Sharr Cem

AKP ka të themeluar Njësinë e Prokurimit e cila realizon prokurimet bazuar në LPP-në. Përpos kësaj AKP ka nxjerrë edhe një rregullore të brendshme përmes të cilës rregullohen furnizimet të cilat financohen nga llogaritë e Fondit të Privatizimit.

Në kontratën “Kontraktimi i Shërbimeve Këshillëdhënëse për Transaksione Lidhur me Privatizimin e SharrCemit”, vërehet që AKP prej fillimit kishte favorizuar kompaninë fituese.

Fillimisht iniciimi i procedurave për realizimin e kësaj kontrate ishte bërë përmes njësisë së prokurimit. Me pas ky tender anulohet dhe Bordi merr vendim të vazhdoj me ri tenderim përmes metodës së procedurave të prokurimit të brendshëm.

Sipas kësaj metode AKP nuk kishte aplikuar procedura të hapura, mirëpo kishte dërguar ftesa në pesë kompani për dorëzimin e ofertave. Duke u bazuar në këto oferta përzgjidhet kompania fituese “Raiffeisen Investment” në vlerë 580,000€.

Bazuar në këtë ne vlerësojmë se procedurat për përzgjedhjen e këshilltarit nuk ishin transparente. Për me tepër kjo kompani kishte për të bërë përcaktimin e vlerës se shitjes për Ndërmarrjen Sharr Cem.

Devijimi i procedurave të rregullta për privatizimin e Ndërmarrjes Sharr Cem

Të hyrat nga shitja e NSH-ve gjatë vitit 2010 ishin 72,588,812€, andaj rreth 42% e këtyre të hyrave ishin krijuar nga shitja (privatizimi) e Ndërmarrjes Sharr Cem.

AKP ka të themeluar Departamentin e Shitjes i cili është kompetent për privatizimin e NSH-ve. Për privatizimin e NSH-ve është e përcaktuar baza ligjore e cila siguron të drejta të barabarta dhe transparence për të gjithë investitorët (vendorë dhe të jashtëm). Këtë e siguron baza ligjore duke filluar nga Kushtetuta e Kosovës si Akti më i lartë Juridik e deri të Ligji i AKP-së dhe Politikat tjera Operacionale.

Për privatizimin e Ndërmarrjes Sharr Cem, AKP nuk kishte respektuar këto procedura, por kishte negociuar vetëm me blerësin i cili e kishte në shfrytëzim ndërmarrjen (komercializim) deri në momentin e privatizimit. Negocimin e çmimit e kishte bërë kompania e kontraktuar për shërbime këshillëdhënëse “Raiffeisen Investment”. Pas negocimit është arritur marrëveshja për çmimin 30,100,000€, me të cilin çmim shitet ndërmarrja.

Duke u bazuar në këtë, mund të themi se AKP nuk kishte siguruar çmim të tregut të hapur gjatë shitjes së kësaj Ndërmarrje. Parregullsitë e vërejtura prej kontraktimit të këshilltarit deri të shitja e Sharr Cemit na shpijnë në mendimin se është favorizuar blerësi i kësaj Ndërmarrje. Andaj shprehim shqetësimin tonë lidhur me procesin e privatizimit të kësaj ndërmarrje.

Sa i përket transparencës dhe procedurave të privatizimit; AKP arsyetohet se me datën 09.08.2010 për shitjen e ndërmarrjes Sharr Cem kishte informuar: Presidentin e Republikës së Kosovës, Qeverinë (Kryeministrin), Kuvendin, Zyrën Ndërlidhëse të Komisionit Evropian, Zyrën Civile Ndërkombëtare si dhe disa Ambasada.

Agjencia nuk e kishte prezantuar drejt sipërfaqen e tokës

Në Valën 45a të privatizimit për dy ndërmarrje shihet se nuk kishte prezantim të drejtë të sipërfaqes së tokës gjegjësisht shpalljet publike në gazetë dhe në memorandumet e informatave për këto ndërmarrje kishin të prezantuar sipërfaqe të ndryshme. Në tabelën në vijim paraqesim më qartë:

Tabela Nr. 3 Paraqitja tabelore e sipërfaqes së tokës

Nr.	Përshkrimi	Sipërfaqja në m2 sipas shpalljes publike	Sipërfaqja në m2 sipas IM-ve (janë shpërndarë tek të gjithë ofertuesit)
1	Amortizatorët -Ndërtesa Administrative	5ha, 20ari dhe 60 m2	5ha, 7ari dhe 37 m2
2	Fabrika e Amortizatorëve	8 ha 28 ari 70 m2	8 ha 35 ari 68 m2

Konkluzioni

Mangësitë e vërejtura në lidhje me procesin e privatizimit në përgjithësi janë shumë serioze dhe orientojnë në një kontroll të dobët brenda AKP-së.

Mungonte transparenca prej fillimit të procedurave të privatizimit e deri të kontraktimi. Nuk kishte siguruar treg të hapur gjatë privatizimit të Ndërmarrjes Sharr Cem. Të gjitha këto na shpijnë në dyshimin se mund të ekzistoj rreziku i mashtrimit gjatë këtij procesi.

Rekomandimi 3

Rekomandojmë Bordin e AKP-së të sigurojë:

- Zbatimin e Politikave Operuese gjatë tërë procesit të privatizimit, duke filluar nga caktimi i komisionit, përbërja e tij e deri të hapja dhe regjistrimi i ofertave;
- Zbatimin e rregullave të tenderit nga njoftimi i fituesit të përkohshëm, njoftimin për pagesën e 75% e deri të nënshkrimit të kontratave; dhe
- Kontroll dhe transparencë gjatë procesit të privatizimit, në mënyrë që të krijojë mjedis të hapur duke ofruar mundësi të barabarta konkurruese për të gjithë investitorët (vendor ose të jashtëm).

VI.2 Llogaritë e Privatizimit – Tarifat Tenderuese

Bazuar në Politikat e AKP-së dhe Rregullat e Tenderit të Privatizimit, Agjencia kërkon nga secili ofertues tenderues që të paguajnë tarifën (shumën e pakthyeshme) për dorëzimin e ofertës në vlerë prej 1,000€ (për Spin-Off të rregullt). Në vijim paraqesim rrjedhën e llogarisë së privatizimit-tarifat tenderuese për vitin 2010.

Tabela nr. 4		Llogaritë e privatizimit - Tarifat Tenderuese	1000435010000222
Nr.	Përshkrimi	Periodha	Vlera ne Euro
1	Llogaritë e privatizimit - Tarifat Tenderuese	01 Janar 2010	1,428,339
2	Hyrjet e parasë		531,596
3	Daljet e parasë		67,540
4	Llogaritë e privatizimit - Tarifat Tenderuese	31 Dhjetor 2010	1,892,396

Në llogaritë e Privatizimit - Tarifat tenderuese, hyrjet e parasë siç janë paraqitur në tabelën e lartcekur kapin vlerën prej 531,596€. Prej tyre 418,450€ janë të hyra nga tarifat tenderuese që paguhen nga secili ofertues tenderues, 110,000€ depozita e ofertave e transferuar në tarifën tenderuese të privatizimit ndërsa pjesa tjetër janë të hyra nga interesi dhe transaksionet tjera.

Ndërsa daljet e parasë prej 67,540€, janë nga kthimi i depozitave ofertuesve të ofertuesit prej tarifës tenderuese të privatizimit 40,000€, tarifat tenderuese 14,500€, kthimi i tarifave tenderuese – ofertuesve 9,550€ dhe pjesa prej 3,490€ paraqet daljet tjera në administrimin e kësaj llogarie.

Ne kemi testuar hyrjet e parasë dhe kemi ekzaminuar 78 mostra (Ofertues Tenderues), të cilat kapin vlerën prej 85,000€, shprehur në përqindje mostrimi ynë përfshin rreth 20% të popullacionit (hyrjet nga tarifat tenderuese). Testimet tona shpalosen të gjeturat në vijim:

Mos respektim i politikave dhe rregullave të tenderit gjatë ngarkimit me tarifë tenderuese

Përderisa politikat dhe rregullat e tenderit kërkojnë që secili ofertues të paguaj tarifën në vlerë prej 1,000 € (për Spin-Off të rregullt), Agjencia kishte vendosur për disa ndërmarrje tarifën në vlerë 2,000€. Agjencia nuk kishte ndonjë arsye për rritjen e tarifave për këtë ndërmarrje.

Konkluzioni

AKP nuk kishte një kontroll të duhur gjatë ngarkimit me tarifa tenderuese. Andaj nuk kishte një trajtim të barabartë për të gjithë ofertuesit.

Rekomandimi 4

Rekomandojmë Bordin e AKP-së të sigurojë që:

- Përcaktimi i tarifave bëhet në përputhje me kornizën ligjore, duke ofruar mundësi të barabarta për të gjithë ofertuesit.

VI.3 Llogaria e privatizimit - Tarifat Depozituese

Bazuar në politikat e AKP-së dhe Rregullat e Tenderit të Privatizimit, Agjencia kërkon nga secili ofertues tenderues që të bëjë dorëzimin e depozitit së bashku me ofertën e tij. Shuma e depozitave aprovohet nga Bordi i drejtorëve e cila caktohet me rregulla të tenderit për secilin Spin-Off sipas rastit në rast.

Tabela nr. 5		Llogaritë e privatizimit - Tarifat Depozituese		1000435000000104
Nr.	Përshkrimi	Periudha	Vlera në Euro	
1	Llogaritë e privatizimit - Tarifat Depozituese	01 Janar/2010	3,391,091	
2	Hyrjet e parasë		14,017,752	
3	Daljet e parasë		14,269,616	
4	Llogaritë e privatizimit - Tarifat Depozituese	31 Dhjetor/2010	3,139,227	

Në Llogaritë e Privatizimit – Tarifat Depozituese, hyrjet e parasë siç janë paraqitur në tabelën e lartcekur kapin vlerën prej 14,017,752€. Llogaria kryesore e cila e përbënë këtë vlerë është Tarifa Depozituese e cila paguhet nga secili ofertues tenderues e cila kap vlerën 13,994,500€. Të hyrat tjera lidhen me të hyrat nga interesi dhe të hyrat tjera të këtyre tarifave.

Dalja e parasë për periudhën e lartëcekur ka qenë 14,269,616€. Nga kjo, vlera prej 10,672,000€ janë të dala për kthimin e depozitave të ofertuesve jo fitues, 3,110,000€ janë transferuar në llogaritë e privatizimit kurse pjesa tjetër lidhet me konfiskimet dhe të dalat tjera.

Ne ekzaminuam 78 mostra (depozita të ofertuesve tenderues), të cilat kapin vlerën prej 6,510,000 € ose afër 47% të popullacionit (hyrjet e depozitave të ofertave). Testimet tona në këtë llogari shpalosen të gjeturat në vijim:

Kundërthënie në mes të politikave dhe rregullave të tenderit sa i përket afatit kohor të kthimit të depozitave të ofertuesve jo fitues

Sipas rregullave të tenderit kthimi i depozitave të ofertuesve jo fitues duhet të bëhet në afat prej 10 dite punë pas hapjes së ofertave, ndërsa sipas politikave operuese kjo duhet të bëhet në afat prej 15 dite pune, pas nënshkrimit të kontratës së shitblerjes së aksioneve. Ne kemi vërejtur se AKP ka kthyer depozitat e ofertuesve jo fitues brenda 10 ditë pune pas hapjes së ofertave, gjegjësisht para nënshkrimit të kontratës së shitblerjes së aksioneve.

Kjo ishte në pajtim me rregullat e tenderit mirëpo bie në kundërshtim me politikat operuese. E gjetura e njëjtë ishte përfshirë edhe në raportin e vitit të kaluar.

AKP ka filluar të adresoj rekomandimin tonë: më 13 Shtator 2010 Menaxhmenti i AKP-se ka adresuar një MEMO për Bordin e AKP-se ku ka kërkuar harmonizimin e politikave Operacionale dhe Rregullave të Tenderit. Bordi i Drejtoreve në mbledhjen e vet të mbajtur në Shtator ka aprovuar harmonizimin e politikave operacionale me rregullat e tenderit.

VI.4 Llogaritë e Likuidimit në Mirëbesim

Për secilën NSH formohet Komision i Likuidimit i cili ka për obligim zhvillimin e të gjitha procedurave deri në likuidimin e plotë të saj. Komisioni duhet të përpilojë një regjistër të pasurive të saj dhe një pasqyrë fillestare të borxheve të saj.

Ky komision i njofton të gjithë kreditorët e njohur të NSH-vë me shkrim mbi vendimin që do të likujdoj NSH-në dhe nevojën që kreditori të paraqesë ankesë të Komisioni i Likuidimit.

Kërkesat e kreditorëve duhet të regjistrohen nga ana e Komisionit dhe të vlerësohen ato kërkesa.

Pas realizimit të këtij procesi behët miratimi nga Bordi dhe lirohen anëtarët e komisionit.

Në tabelën nr. 6. kemi shpalosur rrjedhën e llogarive të likuidimit në mirëbesim për vitin 2010. Në fund të kësaj periudhe Llogaritë e likuidimit në mirëbesim ishin 214,480,470€, që rezulton më një rritje prej 39,291,677€.

Tabela nr. 6		Llogaritë e Likuidimit (gjinden 145 llogari aktive)	
Nr.	Përshkrimi	Periudha	Vlera ne Euro
1	Llogaritë e Likuidimit	01 Janar 2010	175,188,793
2	Hyrjet e parasë		41,906,575
3	Daljet e parasë		2,614,898
4	Llogaritë e Likuidimit	31 Dhjetor/2010	214,480,470

Hyrjet e parasë në Llogaritë e Mirëbesimit në Likuidim për këtë periudhë kanë qenë 41,906,575€. Nga kjo shumë 30,683,635€ ose rreth 73% janë transferuar nga Llogaria e Privatizimit. Pjesa tjetër janë nga shitjet e aseteve me likuidim 10,281,867€ dhe 941,073€ janë hyrje të tjera.

Dalja e parasë për Llogaritë e Mirëbesimit në Likuidim për këtë periudhë ishte 2,614,898€. Pjesa më e madhe e kësaj vlere i takon transferit të punëtorëve, BSPK-së si dhe pagesa e TVSH-së në Administratën Tatimore të Kosovës. Ne kemi ekzaminuar dy valë të shitjeve me likuidim (shitjen 3 dhe shitjen 5). Këto shitje kapin vlerën prej 3,460,445€ ose 34% e vlerës totale (shitjeve me likuidim për këtë periudhë).

Testimet tona shpalosen të gjeturën në vijim:

Mos aplikim të plotë të rregullave të tenderit

Mostrat tona shpalosen se kishte vonesa të vogla në njoftimin e fituesit të përkohshëm si dhe në njoftimin për pagesën e 25% të çmimit të ofertuar (bazuar në rregullat e tenderit: afati për njoftim të fituesit të përkohshëm ishte 3 ditë punë ndërsa të njëjtat janë njoftuar për 4 ditë pune).

Zgjatja e afateve gjatë shitjeve me likuidim ka ndikuar edhe në zvarritjen e procesit të privatizimit në përgjithësi. E gjetura e njëjtë ishte përfshirë edhe në raportin e vitit të kaluar mirëpo rekomandimi ynë nuk është adresuar.

Konkluzioni

Gjatë procesit të shitjes me likuidim të pasurive kontrolli aktualisht është i dobët dhe kjo ka shkaktuar zvarritje të procesit të privatizimit (shitjeve me likuidim).

Derisa procesi i likuidimit është në fazën fillestare të zhvillimit dhe nevojitet angazhim më i madh i AKP-së për likuidimin e NSH-ve. Deri me tani AKP ka arritur ta likujdoj vetëm një NSH.

Rekomandimi 5

Rekomandojmë Bordin e AKP-së të sigurojë:

- Menaxhim cilësor të shërbimeve ndaj ofertuesve veçanërisht në njoftimin e ofertuesve fitues dhe njoftimin për pagesë; dhe
- Angazhim më të madh në zhvillimin e procesit të likuidimit të NSH-ve.

VI.5 Realizimi i shpenzimeve përmes arkës

Në pasqyrat financiare të llogarive në mirëbesim për periudhën 2010 AKP ka prezantuar shpenzime të arkës në vlerë prej 39,304€. Këto shpenzime janë të prezantuara në llogarinë e likuidimit në pozicionin dalje. Në vijim janë prezantuar të gjeturat lidhur me shfrytëzimin e parasë së imët:

Nuk ka rregulla të qarta për shpenzimin e parasë së imët nga llogaritë në mirëbesim

AKP nuk ka një rregullore mbi shfrytëzimin e arkës por mbështetet në Udhëzuesin për Anëtarët e Komiteteve të Likuidimit të AKP-së neni 5.4. (paradhëniet e parasë në shuma të vogla), si dhe rregulloren 2005/48 neni 44 (lidhur me shpenzimet e kategorisë a dhe b të fondeve të likuidimit). Po ashtu mbështetet edhe në Instruksionin e Brendshëm të Prokurimit, e cila nuk e rregullon plotësisht shfrytëzimin e arkës.

Parapagimet janë regjistruar si shpenzime të vitit

AKP kishte prezantuar shpenzimet e fondeve në mirëbesim (llogaria e likuidimit) në vlerë 39,304€. Ne testuam këtë vlerë dhe vërejtëm se këto ishin avance të pambyllura (në përjashtim të vlerës 200€). Kjo vlerë nuk ishte e prezantuar drejt në pasqyrat financiare.

Konkluzioni

AKP nuk i kishte kushtuar rëndësi menaxhimit të parave të imta. Nuk ka krijuar rregulla për menaxhimin e tyre dhe nuk kishte bërë regjistrimet adekuate për daljet e parasë.

Rekomandim 6

Rekomandojmë Bordin e AKP-së të sigurojë:

- Rregulla të qarta përmes të cilave do të rregullohen procedurat e shpenzimit të parasë së imët; dhe
- Regjistrime sipas kodeve adekuate për daljet nga fondi i parave të imëta.

VI.6 Shpërndarja e 20%-shit të punëtorëve dhe Llogaria e të drejtave të Punëtorëve

Për shkak të statusit të veçantë të të punësuarve në NSH dhe ndikimit që privatizimi do të ketë në këtë status, të punësuarit e tillë kanë të drejtë parësore të përfitojnë një pjesë të të ardhurave nga privatizimi. Kjo pjesë do të jetë 20% e të ardhurave nga shitja e aksioneve. Shuma ndahet në dobi të të punësuarve me të drejta legjitime në përputhje me rregulloren 2003/13.

Totali i 20 përqindëshit (20%) i të ardhurave të grumbulluara nga shitja e NSH-ve gjatë vitit 2010 ishte 22,736,209€. Në këtë shumë 21,878,238€ vijnë nga shitja përmes privatizimit, 843,270€ nga shitja përmes likuidimit, (SOE), 13,227€ janë të hyra nga interesi i bankës, dhe 1,475€ nga ndërmarrjet tjera në mirëbesim.

Nga totali i të ardhurave të 20%, 13,206,357€ janë transferuar direkt në llogarinë e BSPK-së për shpërndarje. Ndërsa pjesa tjetër prej 9,529,852€ mbahet në një llogari të veçantë-“Llogaria e punëtorëve në mirëbesim”. Kjo llogari mbahet për shpërndarje të mëvonshme pas shqyrtimit të ankesave të ushtruara nga punëtorët e NSH-ve, nga Dhoma e Posaçme e Gjykatës Supreme.

Në vijim paraqesim rrjedhën e llogarisë së të punësuarve në mirëbesim për këtë periudhë:

Tabela nr. 7 Llogaritë e punëtorëve në mirëbesim

Nr.	Përshkrimi	Periudha	Vlera në Euro
1	Llogaritë e punëtorëve në mirëbesim	01 Janar 2010	132,986
2	Hyrjet e parasë		9,529,852
3	Daljet e parasë		
4	Llogaritë e punëtorëve në mirëbesim	31 Dhjetor 2010	9,662,838

Në llogaritë e të punësuarve në mirëbesim, hyrjet e parasë siç janë paraqitur në tabelën e lartcekur kapin vlerën prej 9,529,852€. Prej tyre 9,156,996€ janë transferuar nga Llogaritë e privatizimit, 358,154€ janë transferuar nga llogaria e likuidimit, ndërsa pjesa tjetër janë të hyra nga interesi dhe transaksionet tjera.

AKP gjatë vitit 2010 kishte bërë shpërndarjen e 20% e të ardhurave nga shitja në dobi të të punësuarve për 46 NSH ose njësi të tyre. Nga kjo ne kemi testuar dy mostra (NSH Fabrika e Birrës – Pejë dhe NSH Banja e Klllokotit Stacionari-Gjilan) të cilat kapin vlerën prej 827,452€, shprehur në përqindje mostrimi ynë përfshin rreth 4% të popullacionit.

Parregullsia në shpërndarjen e 20%-shit prej të ardhurave nga shitja e NSH-ve

Bazuar në *Nenin 10.4 të rregullores së UNMIK-ut 2003/13*; punëtori konsiderohet si legjitim nëse është i regjistruar si punëtor i ndërmarrjes në pronësi shoqërore në kohën e privatizimit dhe nëse konstatohet se ka qenë në listën e pagave të ndërmarrjes për jo më pak se tri (3) vite.

Shpërndarja e 20%-shit të punëtorëve për Ndërmarrjen Banja e Klllokotit nuk ishte bërë në përputhje me rregullat e lartcekura. AKP nuk ka siguruar dokument relevant që vërtetojnë legjitimitetin e punëtorëve të përfshirë në listë. Lista është përpiluar në vitin 2006, në periudhën e AKM-së.

Konkluzioni

Bazuar në gjetjet e mësipërme konkludojmë se AKP nuk ka kontroll të mjaftueshme sa i përket procesit të shpërndarjes së 20%-shit. Ndarja e këtyre mjeteve mund të devijojë nga kriteret e përcaktuara.

Rekomandimi 7

Rekomandojmë Bordin e AKP-së të sigurojë:

- Përmirësimin e kontrollës në mënyrë që shpërndarja e 20%-shit e të ardhurave nga shitja e NSH-ve tek punëtorët të bëhet në përputhje të plotë me kornizën e aplikueshme ligjore.

VI.7 Përmbyllja (përmbushja) e kontratave

Gjatë vitit 2010 AKP kishte përmbyllur gjithsej 99 kontrata. Prej tyre 21 ishin të tenderuar gjatë vitit 2010, ndërsa pjesa tjetër prej 78 kontratave ishin të tenderuar në vitet e më hershme.

Nga 99 kontrata të përmbyllura në testuam nëntë mostra (gjashtë nga shitja përmes privatizimit dhe tri nga shitja përmes likuidimit). Këto mostra kanë shpalosur të gjeturën në vijim:

AKP kishte neglizhuar nënshkrimin e kontratave me blerësit

Nëse ju referohemi Rregullave të tenderit, në tri raste nga nëntë rastet e testuara, është zvarritur afati i përmbylljes së kontratave (më tepër se 3 vite). Nëse ju referohemi Politikave Operuese të AKP-së, mund të konstatohet se asnjë kontratë (nga ato që janë testuar) nuk është përmbyllur në afatin e paraparë.

Zyrtarët e AKP-së arsyetohen se zvarritja e përmbylljes së kontratave kishte ndodhur si rezultat i trashëgimit të kontratave të tilla nga ish AKM-ja. Mirëpo përpos kësaj zvarritja është edhe si rezultat i neglizhencës së AKP-së ndaj këtij procesi.

Konkluzioni

Kontrolli rreth përmbylljes së kontratave në AKP aktualisht është i dobët dhe kjo ka shkaktuar zvarritje të përmbylljes (nënshkrimit) të kontratave. Prandaj AKP duhet të forcojë kontrollin në mënyrë që t'i shmanget rasteve të tilla.

Rekomandimi 8

Rekomandojmë Bordin e AKP-së të sigurojë:

- Kontrole funksionale në AKP, në mënyrë që përmbyllja e kontratave të jetë në përputhje me afatet e përcaktuara kohore; dhe
- Harmonizimin e politikave operuese me rregullat e tenderit për afatet kohore në përmbylljen e kontratave të përcaktuara.

VI.8 Procesi i Monitorimit

Fokusi kryesor i njësisë monitoruese është që të monitorojë ndërmarrjet të cilat kanë qenë subjekt i komercializimit në përputhje me kushtet e kontratës.

Nga njësia monitoruese po ashtu kërkohet të monitorojë përputhshmërinë me marrëveshjet e arritura me ofertuesin fitues në lidhje me zotimet e investimit dhe punësimit të bëra gjatë privatizimit me Spin-Off Special.

“Spin-Off Special” (SSO) aplikohet në rrethana kur ekziston një kërkesë shtesë për ofertuesit të cilët parashtrojnë zotime të investimit dhe punësimit, plane afariste dhe investuese.

Në këtë fushë kemi ekzaminuar dy mostra, më konkretisht një mostër në monitorimin e ndërmarrjeve me Spin-Off special (Ndërmarrja NBI Suhareka) dhe një mostër në monitorimin e ndërmarrjeve të komercializuara (Fapoli).

Gjithashtu kemi ekzaminuar edhe një mostër për të testuar shpenzimet e krijuara gjatë procesit të monitorimit (auditimi i pavarur i ndërmarrjes Egi Bau).

Testimet tona shpalosën të gjeturat në vijim:

Nuk janë ndërmarrë masa lidhur me shkeljen e kontratës

Ndërmarrja e komercializuar Fapol nuk e ka respektuar plotësisht marrëveshjen e zotimit të lidhur me AKP-në. Në pajtim me kontratën kjo marrëveshje në këtë rast ishte dashur të shkëputet.

Sipas zyrtarëve të AKP-së, kontrata nuk ishte ndërprerë pasi që kontrata skadon në fund të vitit 2011 dhe ndërmarrja do ti nënshtrohet procesit të privatizimit. Po ashtu ata kanë pohuar se ndërprerja e parakohshme e kontratës do të jetë e dëmshme për këtë arsye komercializuesi i Fapolit do të penalizohet gjatë procesit të privatizimit (do të mohohet e drejta e parablerjes gjë të cilën e posedon me kontratë).

Vlen të ceket që në krahasim me ndërmarrjet tjera të komercializuara Fapoli ka pasur përqindjen më të lartë të përmbushjes së zotimeve (56% të investimeve të zotuar dhe 70% të punësimit). Për këtë arsye AKP ka konsideruar se në pikëpamjen e përgjithshme ekonomike është më e favorshme që t'i lejohet operimi ndërmarrjes se sa t'i ndërpritet. Mirëpo bazuar në kontratë masat duhet të merren në momentin e mos përmbushjes së kontratës.

Konkluzioni

Duke u bazuar në të gjeturat e prezantuara më lart vijmë në konkluzionin se Agjencia nuk ishte efektive në monitorimin e Ndërmarrjeve të cilat ishin privatizuar nga ish AKM përmes Komercializimit.

Rekomandim 9

Rekomandojmë Bordin e AKP-së të sigurojë:

- Që të shkëputen kontratat me komercializuesit e ndërmarrjeve të cilët nuk i respektojnë kushtet e përcaktuara në marrëveshje.

VI.9 Detyrimet kontingjente

Detyrimet kontingjente në fund të vitit 2010 ishin 369,628€, përderisa në fund të vitit 2009 ishin 22,898€. Detyrimet kontingjente gjatë vitit 2010 janë rritur në një nivel dukshëm më të lartë se në vitin paraprak. Këto detyrime (detyrimet Kontingjente) mund të ndikojnë në fondet në mirëbesim të AKP-së.

Rritja e obligimeve ishte si pasojë e obligimeve të NSH "Sharr Sallonit". Kjo Ndërmarrje kishte obligime ndaj kontraktorit "Bavaria" për ndërtimin e Objektit Afarist Hotelier në Han të Elezit në vlerë 346,628€.

AKP kishte dështuar të menaxhoj NSH Sharr Sallonit. Në vijim janë prezantuar të gjeturat që lidhen me menaxhimin e kësaj ndërmarrje.

Ndërtimi i Objektit Afarist Hotelier në vlerë prej 693,256€ pa aprovim nga Agjencia

Me kërkesë të Doganës së Hanit të Elezit për ndërtimin e një Objektit Afarist Hotelier, Bordi i NSH Sharr Sallonit ka kontraktuar një operator ekonomik për ta ndërtuar këtë hotel pa ndonjë aprovim nga AKP. Derisa Ligji i AKP-së, kërkon që aprovimin e planit të biznesit dhe planit të investimeve të ndërmarrjes të bëjë AKP.

Përzgjedhja e operatorit (kompanisë ndërtuese të Objektit Afarist Hotelier) pa procedura të rregullta

Nuk kishte dëshmi të mjaftueshme rreth mënyrës së përzgjedhjes së ofertuesit fitues për ndërtimin e hotelit. Mungonte: dosja e tenderit e përgatitur nga autoriteti kontraktues si dhe kriteret për përzgjedhjen e operatorit ekonomik ishin mjaft të paqarta.

Bordi i NSH. Sharr Sallonit fillon ndërtimin e Objektit Afarist Hotelier pa e marrë lejen nga Komuna e Hanit të Elezit

Ndërtimi ka filluar të bëhet edhe para se të merret leja nga Komuna e Hanit të Elezit. Kontrata është nënshkruar më datën 28.08.2009 përderisa vendimi 06.Nr.71/09; mbi dhënien e lejes ndërtimore ishte më datë 08.09.2009, konkretisht pas 11 ditëve.

Pa përfunduar ndërtimi i Objektit Afarist Hotelier, Bordi i AKP merr vendim të privatizojnë këtë NSH

Ende pa përfunduar punimet në ndërtimin e Objektit Afarist Hotelier, Bordi i AKP-së merr vendim për privatizimin e NSH Sharr Sallonit (vala e 40). Gjysma e pagesës për ndërtimin e hotelit ishte kryer, mirëpo pjesa tjetër në vlerë 346,628€ kishte mbetur si detyrim. Kjo vlerë ishte shpalosur si detyrim kontingjent në pasqyrat financiare të AKP-së.

Konkluzioni

Bazuar në të gjeturat e lartcekura ne mund të konkludojmë se AKP nuk kishte kontroll të duhur lidhur me administrimin e NSH “Sharr Sallonit”. Ne vëmë dyshimin tonë se mund të ekzistoj rreziku i mashtrimit dhe keqpërdorimit.

Rekomandimi 10

Rekomandojmë bordin e AKP-së të sigurojë:

- Administrim të NSH-ve gjithmonë duke u bazuar në kornizën e aplikueshme ligjore.

VII.Kontrolli mbi menaxhimin

VII.1 Sistemet e Kontrollit të Brendshëm

Sistemi i mirë i kontrollit të brendshëm e ndihmon çdo organizatë buxhetore në arritjen e objektivave të përcaktuara duke siguruar raportim të besueshëm financiar.

Të gjeturat dhe konkludimet tona lidhur me procesin e privatizimit në tërësi kanë prezantuar se kontrolli i brendshëm nuk ofron siguri të mjaftueshme që AKP ka realizuar objektivat e saj.

AKP nuk kishte arritur të sigurojë pajtueshmëri të plotë të kornizës së aplikueshme ligjore. Përkatësisht nuk ka ekzistuar pajtueshmëri e plotë në mes të Politikave Operative dhe Rregullave të Tenderit.

Të procesi i privatizimit nuk kishte siguruar transparence të plotë. Kjo vërehet sidomos gjatë privatizimit të ndërmarrjes “Sharr Cem”, e cila ishte shitur në mungesë të tregut të hapur. Dobësi janë vërejtur edhe gjatë monitorimit dhe përmbushjes së kontratave.

Konkluzioni

Ne konkludojmë që AKP nuk ka arritur të vendosë një sistem të mirë të kontrollit të brendshëm i cili do të siguronte një proces transparent të privatizimit, si dhe një monitorim dhe përmbyllje të kontratave në përputhje me kornizën e aplikueshme ligjore. Ne konsiderojmë se kontrolli i brendshëm nuk ka qenë i nivelit të duhur dhe Bordin e AKP-së duhet të marrë të gjitha masat e nevojshme për përmirësimin e tij.

Rekomandimi 11

Rekomandojmë Bordin e AKP-së të sigurojë:

- Kontrole funksionale dhe implementim të tyre në mënyrë që të sigurojë procese efektive dhe transparente dhe të zvogëloje mundësitë për keqpërdorime të këtyre fondeve.

VII.2 Auditimi i Brendshëm

Auditimi i brendshëm është segment i rëndësishëm për të siguruar menaxhmentin e lartë se mekanizmat e kontrollit të brendshëm janë dizajnuar dhe zbatohen në mënyrën e duhur. Aty ku vërehet se kontrollet e brendshme nuk funksionojnë si duhet, auditimi i brendshëm ofron këshilla dhe rekomandime se si ato të përmirësohen.

Njëësia e Auditimit të brendshëm (NJAB) gjatë kësaj periudhe kishte përfunduar gjithsej pesë auditime. Në të gjitha auditimet fushëveprimi ka qenë kryesisht viti 2009, përpos dy

auditimeve (auditimi i departamentit të buxhetit dhe financave dhe auditimi i sekretarisë së bordit) të cilat kishin përfshirë edhe pjesën e parë të vitit 2010.

Konkluzioni

NJAB ka arritur të nxjerr konkluzione dhe rekomandime të qarta në këto fusha të auditimit. Mirëpo, ata ishin fokusuar kryesisht në mbulimin e periudhës së vitit paraprak. Andaj në të ardhmen kjo njësi duhet të përfshijë më shumë proceset e vitit aktual në mënyrë që ti ndihmoj menaxhmentit për ekzistimin dhe funksionimin e duhur të kontrolleve të brendshme.

Rekomandimi 12

Rekomandojmë Bordin e AKP-së të sigurojë që:

- NJAB në planin e saj të përfshijë me shumë proceset e vitit aktual për auditimin e Fondit të Llogarive të Privatizimit.

VIII. Konkluzion i përgjithshëm mbi menaxhimin e FP-së

Duke u bazuar në të gjeturat dhe konkluzionet e paraqitura në këtë raport vijmë në përfundim që Bordin e AKP-së ende nuk ka arritur që të vendos një sistem funksional të kontrollit të brendshëm si dhe të sigurojë një kornizë të përshtatshme ligjore e cila do të ofronte bazë të arsyeshme për një menaxhim të shëndoshë dhe efikas të Fondit të privatizimit.

Procesi i Privatizimit nuk ishte transparent. Kjo ishte vërejtur te privatizimi i NSH Sharr Cem për të cilën nuk kishte siguruar treg të hapur.

Likuidimi si proces është në fazën fillestare, pasi që deri me tani është likuiduar vetëm një Ndërmarrje. AKP në përgjithësi ka neglizhuar këtë proces. Po ashtu AKP kishte neglizhuar përmbylljen e kontratave.

Monitorimi për ndërmarrjet e komercializuara nuk ishte bërë në përputhje me kontraktimet. Edhe pse nuk ishin plotësuar marrëveshjet e zotimit në pajtim me kontratën, AKP asnjëherë nuk kishte ndërmarrë masa për shkëputjen e kontratës.

Për shpërndarjen e 20%-shit të punëtorëve në një rast AKP nuk kishte siguruar dokumentet relevante të cilat dëshmojnë legjitimitetin e punëtorëve të përfshirë në listë.

Dobësitë e shumta në kuadër të këtij raporti na kanë shtyrë të japim një rekomandim të përgjithshëm për menaxhimin e këtyre fondeve.

Rekomandim i përgjithshëm

Rekomandojmë Bordin e AKP-së që të angazhohet në vendosjen dhe zbatimin e kornizës së plotë ligjore dhe funksionalizimin e kontrolleve të brendshme. Bazuar në këtë të siguroj transparencë të plotë gjatë procesit të privatizimit, si dhe menaxhim efikas dhe efektiv të Fondit të Privatizimit.

Shtojca I. Komentet e AKP-së dhe përgjigjet e ZAP-it

Menaxhmentit të AKP-së i është dhënë mundësia për të dhënë komente mbi draftin e këtij raporti. Menaxhmenti ka dhënë një numër komentesh të cilat i kanë qartësuar çështjet e ngritura dhe më pas janë ndryshuar. Çështjet e papërfunduara, për të cilat ne si auditorë dhe subjekti i audituar ende kemi pikëpamje të ndryshme, janë si më poshtë:

Titujt e Raportit	Pajtohem	Pajtohem pjesërisht	Nuk pajtohem	Komentet e AKP-së	Përgjigjet e ZAP-së
VI. Menaxhimi financiar					
<u>Komercializuesi që kishte dështuar të përmbush marrëveshjen e zotimit, shpërblehet me kontratë të privatizimit</u>		X		Ndërmarrja Private Egi Bau ka përmbushur detyrimet për shumën e investimeve dhe numrin e punëtorëve të punësuar. Ndërmarrja Egi Bau nuk i ka përmbushur detyrimet e pagesës së qirasë. Por, në të njëjtën kohë një pjesë e pronës së NSh-së ka qenë e uzurpuar dhe fitimi i humbur (sipas raportit të vlerësimit nga auditori i jashtëm) është 283,248 €. Për këtë arsye AKP ka nënshkruar një Deklaratë me Ndërmarrjen Egi Bau ku ceket se: “Me nënshkrimin e kësaj deklarate, palët heqin dorë nga e drejta e tyre për kërkimin e pagesës për detyrimet e pa përmbushura kontraktuale, respektivisht, kompensimit të fitimit të humbur...” Dëshmi vendimi i Gjykatës për shqyrtimin e ankesës së komercializuesit, marrëveshja në mes të AKP-së dhe komercializuesin për të zgjedhur mospajtimet dhe raportet përkatëse të auditorit të jashtëm.	Në kontratën e nënshkruar në mes të AKP-së dhe Egi Bau për komercializimin e Ndërmarrjes Zdrukthëtaria, janë definuar mjaft qartë kushtet të cilat duhet të përmbushë komercializuesi (investimet, punësimin dhe qiranë e paraparë me kontratë). AKP e arsyeton Ndërmarrjen për mos përmbushje të marrëveshjes së zotimit për shkak se Ndërmarrja nuk e kishte në dispozicion tërë pronën e komercializuar me AKP-në (prona në kontratën e komercializimit ishte 5,303 m2 ndërsa prona e uzurpuar ishte vetëm 952 m2). Mirëpo, përkundër arsyetimit nga Agjencia, komercializuesi kishte rreth 4,350 m2 në shfrytëzim dhe nuk kishte arsye për mos përmbushje të marrëveshjes së zotimit. Andaj e gjetura jonë, konkluzioni dhe rekomandimi mbeten të pa ndryshuara.

<u>Shpërndarja e 20%-shit të punëtorëve dhe Llogaria e të drejtave të Punëtorëve.</u>			X	Fondet për N.Sh. “Banja e Kllokotit” - Ndërmarrja e Re Fabrika e Ujit janë shpërndarë me 24.11.2006, pasi është përfunduar procedura ankimore në Oden e Veçantë të Gjykatës Supreme të Kosovës dhe pasi Gjykata Supreme ka lëshuar Vendimin final, kurse te rasti i Ndërmarrjes së Re Stacionari fondet janë shpërndarë në vitin 2010 pasi që bëhet fjalë për a sete të së njëjtës N.Sh dhe se lista finale është e konfirmuar me vendimin e Odes së Veçantë të Gjykatës Supreme të Kosovës (vendimi numër SCEL-06-016 regjistruar me datë 12.10.2006 pranuar nga AKM-ja më datë 18.10.2006. Ky vendim i Gjykatës është i formës së prerë ku në pikën 4 theksohet: “Ky aktgjykim është i formës se prerë, ligjërishit i detyrueshëm dhe nuk mund të apelohe” përfundon citati. Të gjitha procedurat ligjore janë respektuar gjatë shqyrtimit dhe përgatitjes së listës përfundimtare të punëtorëve.	Ne nuk kemi kontestuar vendimet mbi procedurat ankimore të Odes së Veçantë të Gjykatës Supreme të Kosovës. Mirëpo të gjitha shqetësimet i kemi shprehur rreth formimit të listës së parë nga ana e NSH-së në bashkëpunim me degën përkatëse të BSPK-së, si dhe shqyrtimit të listës nga ana e Agjencisë në përputhje me kriteret e cekura në rregulloren e UNMIK-ut 2003/1. Andaj e gjetura, konkluzioni dhe rekomandimi mbeten të pa ndryshuara.
<u>Procedura jo të rregullta gjatë kontraktimit të shërbimeve këshillëdhënëse për privatizimin e Ndërmarrjes Sharr Cem</u>			X	Është zbatuar në tërësi Instruksioni nr.2/2009 për procedurat e prokurimit për fondet në mirëbesim që nuk i takojnë të hyrave nga privatizimi dhe likuidimi.	Shqetësimet tona kryesore rreth këtij projekti janë se fillimisht AKP për kontraktimin e këshilltarit ka vijuar me procedura të prokurimit në përputhje me LPP-në. Pastaj është vazhduar me rregulla të brendshme. Përveç kësaj as instruksioni i brendshëm 2/2009 për procedura të prokurimit nuk është zbatuar në tërësi. Procedurat për devijimin lidhur me dorëzimin e ofertave nuk janë aprovuar (nënshkruar) nga menaxhmenti i AKP-së, si dhe ofertat janë pranuar në mënyrë elektronike. Andaj e gjetura jonë, konkluzioni dhe rekomandimi janë të bazuara në fakte dhe mbeten të pandryshuara.

<u>Devijimi i procedurave të rregullta për privatizimin e Ndërmarrjes Sharr Cem</u>			X	Të gjitha procedurat e shitjes së NSH Sharr Cem i janë shpjeguar auditorëve. E drejta e parablerjes nga komercializuesi ka qenë e bazuar në nenin 4.7 të komercializuesit. Çmimi fer i treguar është caktuar nga kompani me renomene ndërkombëtare dhe sipas standardeve ndërkombëtare.	Kjo e gjetur lidhet edhe me të gjeturën e lartcekur (përzgjedhja e këshilltarit të transaksionit për vlerësim të aseteve të SharrCemit). Shqetësimet tona kryesore janë rreth caktimit të çmimit duke anashkaluar tregun e hapur i cili kërkohet nga Ligji i AKP-së dhe i garantuar me Kushtetutën e Republikës së Kosovës si akti më i lart Juridik brenda Kosovës. Andaj e gjetura jonë, konkluzioni dhe rekomandimi janë të bazuara në fakte dhe mbeten të pa ndryshuara.
---	--	--	---	--	--

Shtojca II. Llojet e ndryshme të Opinioneve të Auditimit

(E shkëputur nga ISSAI 400)

9. Një opinion i auditimit normalisht është një format standard, ndërlidhur me pasqyrat financiare si tërësi, duke shmangur nevojën për të caktuar gjatësinë e saj por duke bartur sipas natyrës së saj një kuptim të përgjithshëm tek lexuesit sipas kuptimit të saj. Natyra e këtyre fjalëve do të ndikohet nga korniza ligjore të auditimit, por përbërja e opinionit duhet të tregoj qartë a është i pakualifikuar apo i kualifikuar, apo nëse është i kualifikuar në disa çështje të caktuara apo është opinion i kundërt (paragrafi 14), apo është mohim i opinionit (paragrafi 15).

10. Një opinion i pakualifikuar jepet kur auditori është i kënaqur në të gjitha aspektet

materiale që:

- (a) pasqyrat financiare janë përgatitur duke shfrytëzuar baza dhe politika të pranuar të kontabilitetit të cilat janë zbatuar në mënyrë konsistente (të qëndrueshme);
- (b) pasqyrat janë në pajtim me kërkesat statusore dhe rregulloret relevante;
- (c) pamja e paraqitur në pasqyrat financiare janë në përputhje me njohuritë e auditorit në lidhje me entitetin e audituar;
- (d) është një shpalosje adekuate e të gjitha çështjeve materiale relevante për pasqyrat financiare.

11. Theksi i Çështjeve. Në disa rrethana auditori mundet të konsiderojë se lexuesi nuk do të kuptojë në mënyrë të duhur pasqyrat financiare nëse vëmendja është përqendruar në çështje të pazakonshme apo të rëndësishme. Si një rregull e përgjithshme, auditori kur jep një opinion të pakualifikuar kjo nuk i referohet ndonjë aspekti specifik të pasqyrave financiare në opinionin e tij në rast se kjo mund të interpretohet gabimisht si opinion i kualifikuar. Me qëllim të shmangies së kësaj përshtypjeje, referencat që janë menduar si; nënvizim i çështjes; gjinden në paragrafët e ndara nga opinionit. Sidoqoftë, auditori nuk duhet të përdorë nënvizimin e çështjes për të përmirësuar mungesën e shpalosjeve të duhura në pasqyrat financiare apo si alternativ, zëvendësim për kualifikim të opinionit.

12. Auditori mund të mos jetë në gjendje të shprehë një Opinion Jo të Kualifikuar kur ekziston një nga ato rrethana dhe në gjykimin e auditorëve, afektin e tyre është ose mund të jetë materiale për pasqyrat financiare:<

- (a) Ka pasur limitime në fushëveprimin e auditimit;
- (b) Auditori konsideron që pasqyrat janë jo complete apo çorientues apo ekziston një ndarje e pajustificuar nga standardet e pranueshme të kontabilitetit; apo

(c) Ekzistojnë paqartësi që ndikojnë në pasqyrat financiare.

13. Opinioni i Kualifikuar. Aty ku auditori nuk pajtohet apo nuk është i sigurt në lidhje me një ose me tepër artikuj të veçantë në pasqyrat financiare e që janë materiale por jo edhe fundamentale në kuptimin e pasqyrave, duhet të jepet një opinion i kualifikuar. Formulimi i opinionit normalisht tregon një rezultat të kënaqshëm ndaj subjektit të audituar, sa i përket një pasqyre të qartë dhe koncize, të çështjeve të mospajtimit apo edhe të paqartësive që ngrisin opinion e kualifikuar.

I ndihmon përdoruesit e pasqyrave nëse efekti financiar i paqartësisë apo edhe i mosmarrëveshjeve është përcaktuar nga ana e Auditorit edhe pse kjo nuk është gjithmonë praktike apo relevante.

14. Opinioni i Kundërt. Aty ku Auditori nuk ka mundësi të japë një opinion mbi pasqyrat financiare në tërësi, për shkak të mosmarrëveshjeve që është aq thelbësore ngase e minon pozitën e prezantuar në vazhdim që opinionin që kualifikohet në aspekte të caktuara nuk do të jetë adekuat, atëherë jepet opinion i Kundërt. Formulimi i një opinionin të tillë e bën të qartë se pasqyrat financiare nuk janë prezantuar në mënyrë të drejtë, duke specifikuar qartë dhe në mënyrë koncize të gjitha çështjet e mosmarrëveshjeve. Përsëri, është një ndihmesë që efekti financiar mbi pasqyrat financiare përcaktohet aty ku duhet dhe është praktik.

15. Mohimi i Opinionit. Aty ku Auditori nuk mund të japë opinion në lidhje me pasqyrat financiare, të marrë si tërësi për shkak të paqartësisë apo restriksionit të fushëveprimit që është thelbësor që një opinion që është i kualifikuar në aspekte të caktuara nuk do të jetë adekuat, jepet opinion i kundërt. Formulimi i një opinionin të tillë e bënë të qartë që një opinion nuk mund të jepet, duke specifikuar në mënyrë të qartë dhe koncize të gjitha çështjet e paqarta.

16. Është bërë zakon që ISA të ofrojnë një raport të detajuar për të plotësuar opinionin në rrethana në të cilat është e pamundur të jepet një opinion jo i kualifikuar.